

הכל בשתי שקל

על איזון עדין בין "הגבוה" ל"נמוך" ועל מתן זכות קיום לשונה ולא לטרנסגינדר. אם לא תיתן הגנה לספר, שוק הספרים ימשיך אמנם להתקיים, אבל יאבד את האיוונים החשובים וייהפך לשטוח ורדוד.

רונית קן מרשות ההגבלים העסקיים צוטטה כאומרת, שהתחרות בענף הספרים הועילה והביאה ל"יותר כותרים ולירידה במחירים". לכאורה, מדובר בתהליך שיש לברך עליו - "דמוקרטיזציה של הספר", המביאה אותו ממש לכל בית. אבל הקביעה הזאת נובעת מחוסר הבנת אופיו של שוק הספרים ושל מאפייניו הייחודיים. יש לקוות, שהכנסת תדע להתעלות מעל שיקולים פוליטיים צרים, תדחה לחצים של בעלי אינטרס מסחרי ותתמוך בהצעת החוק של ח"כ הורוביץ: שאם לא כן - שוק הספרים הישראלי ייהפך חלילה לשוק של "הכל בשתי שקל".

לדוגמה בחוק שיגן על מחיר הספר ברוח החוק הצרפתי.

החוק שמציע ח"כ ניצן הורר ביץ (מרצ) מבקש לשמור על מחיר קבוע לספר במשך שנתיים כדי להגן על גופים ופעילויות שאינם יכולים להשתתף במשחק השוק "החופשי", אבל חשיבותם לשוק הספרים רבה. לדוגמה, מפעלים מו"ליים עתירי השקעה, חנויות הספרים הפרטיות והמו"לים הקטנים, שלא אחת מבטיחים לשוק הספרים את הערך המוסף שלו ומסתכנים עם הוצאת כל ספר.

כל זאת בלי לדבר על הגנה על הסופרים, ששכרם, המבוסס על אחוזים ממחיר הספר, נפגע כתוצאה של התחרות, או על מעגל העוסקים בהוצאה לאור, כמו מתרגמים ועורכים לשוניים, שכבר עתה שכרם נמוך והם יהיו הראשונים שייפגעו אם המו"לים יאלצו לקצץ בהוצאותיהם.

שוק הספרים בנוי מאז ומתמיד

לה הועמדה השנה בסימן שאלה גדול. בשוק התרבות בכלל וב"שוק הספרים בפרט היא מעולם לא היתה נכונה. תחרות "חופשית לכאורה" בתחומי התרבות מעולם לא חיזקה אותם, אלא תמיד גרדה אותם למטה. די לראות את המכה האנושה שספגו שידורי הטלוויזיה בישראל לאחר הקמת הערוצים המסחריים ופתיחת הענף לתחרות חופשית כביכול.

שיקולים כלכליים והון ממלאים כמובן תפקיד חשוב גם בשוק הספרים, ואולם, בניגוד לרוב השווקים האחרים, בו יש חשיבות לא פחותה, ואולי אפילו רבה יותר, לערך התרבותי של המוצר. תרבות מצטיינת ביכולתה לייצר מוצרים שחשיבותם אינה בערכם הכלכלי, אלא כאלה המתאפיינים דווקא בכך שייצורם כרוך לפעמים בהפסד. למדינה ולחברה יש עניין בקיום השוק הזה - הנושא הפסדים ולכן הוא זקוק להגנתה, כמו

פני כמה ימים ביקשתי לקנות ספר באחת הרשתות הגדולות. מיד עטו עלי המוכרים וניסו לשכנע אותי לרכוש עוד ספרים שאין לי חפץ בהם, כדי שאוכל לרכוש בשקל אחד בלבד את הספר שבשלו באתי. שקל אחד בלבד, תמתי? כן, שקל אחד, ובתנאי שארכוש עוד ספר, בעל ערך או חסר ערך, במחירו המלא או המורזל (מרוכז מצבעים שסבבו אותי לא הבנתי מה מחירו).

כן הבנתי, שהתחרות כביכול המשתוללת היום בשוק הספרים עשויה לבלבל את שוחר הספר מפני שהיא מכניסה לתוך שוק הספרים יסודות זרים, הלקוחים משווקים אחרים, הבנויים (אולי) על עקרונות כלכליים ברורים שכללי המשחק שלהם הם היצע וביקוש, שוק חופשי ותחרות.

ההנחה שכוחות השוק יכולים לנתב נכון את צורכי הכלכלה